روزگار معدن

معدن

سه‌شنبه ۳
۳ خرداد ۱۴۰۱
۲۲ شوال ۱۴۴۳
۲۴ مه ۲۰۲۲
سال پنجم ● شماره ۸۴۵

فرصت‌سوزی در توسعه گردشگری معدن

گروه معدن

بیشتر مردم، معدنکاری را با تصاویری که فیلم‌های سینمایی ساخته‌اند یا تصوراتی که رمان‌ها آفریده‌اند، می‌شناسند. ما هنوز با یادآوری صحنه «پختن لنگه کفش» در کمدی «جویندگان طلا» چارلی چاپلین لبخند می‌زنیم یا از چشم قهرمان ژرمینال اثر امیل زولا «جایگاه قطران‌اندود سنگ‌گیری، برج روی چاه و اتاق وسیع ماشین‌بخار و برج چهارگوش و کوچک تلنبه تخلیه» را می‌بینیم.

اما این تصاویر و تصورات، همه حقیقت معدنکاری نیست. این حرفه در ایران عمری به‌درازای تمدن دارد. گفته می‌شود نمونه‌هایی از سنگ‌معدن یافت‌شده در تل ابلیس کرمان حدود ۶۰۰۰ سال قدمت دارد و از معدود حرفه‌هایی است که در طول تاریخ پرفراز و نشیب این کشور همواره وجود داشته و بارها پوست انداخته و دگرگون شده تا به‌امروز خود رسیده است. اما این غنا و گوناگونی ناشناخته و رازهای آن همچنان سر به مهر مانده است، چرا که باوجود همه تلاش‌های قبلی، هنوز گردشگری معدنی در ایران پا نگرفته است؟ در گزارش امروز «روزگارمعدن» به‌دنبال پاسخ این پرسش هستیم.

از گردشگری یال‌اسب تا معدن

محمدحسین ایمانی خوشخو ـ مدیر حوزه گردشگری و استاد دانشگاه: گونه‌های گردشگری به‌طورمعمول برمبنای جاذبه هر حوزه‌ای تعریف و تفکیک می‌شود و برحسب علاقه گردشگران آنها در دسته‌های مختلف قرار می‌گیرد، بنابراین شاهد ظهور انواع گوناگونی مانند گردشگری فرهنگی، مذهبی، پزشکی و انواع متنوع و گوناگون دیگری هستیم. البته شاخص اصلی تقسیم‌بندی، حجم گردشگر است و اینکه آیا تعداد قابل‌توجهی علاقه‌مند در این زمینه جذب خواهد شد یا خیر. به‌عنوان مثال جایی دیدم به گردشگری یال‌اسب اشاره شده بود. البته ممکن است افرادی وجود داشته باشند که علاقه‌مند به دیدن اسب‌ها و یال‌های زیبای آنها باشند، اما نمی‌شود برای آنها دسته‌بندی خاصی در نظر گرفت، چون تعداد زیاد نیست.

گردشگری معدن

گردشگری معدن از ۲ جهت قابل‌بررسی است؛ جایگاه اکولوژیکی و صنعتی معدن. به‌عبارت دیگر بعضی از معادن در منطقه‌ای واقع شده‌اند که مسیر رسیدن به آن، خود مسیر و جاده گردشگری به‌شمار می‌رود. شیوه استخراج هم، مربوط به جایگاه صنعتی معادن است که خود ممکن است علاقه‌مندانی داشته باشد. اگر این ۲ مورد را درباره معادن بررسی کنیم و ببینیم ظرفیت جذب گردشگر را دارد یا خیر، آن‌وقت می‌توانیم گونه گردشگری معدن را موردتوجه قرار دهیم.

از بالقوه تا بالفعل

به‌نظر من، حوزه معدن در کشور ما به‌صورت بالقوه ظرفیت جذب گردشگر را دارد؛ قدمت تاریخی، موقعیت قرار گرفتن معادن، شیوه و نوع استخراج همه می‌توانند گردشگران را به خود جذب کنند. کشورما از این نظر غنی است و منابع متعدد و متنوعی از نظر محصول داریم که می‌تواند جای کار فراوانی داشته باشد.

چه کسی باید پا پیش بگذارد؟

گردشگری، حوزه‌ای میان‌رشته‌ای یا میان‌بخشی است. در گونه‌های مختلف گردشگری، همواره همکاری دستگاه‌های مختلف با هم وجود داشته است. برای مثال وقتی می‌گوییم گردشگری پزشکی به این معنی است که بین سازمان متولی گردشگری و سلامت و بهداشت، همکاری تنگاتنگی وجود دارد که نتیجه آن منجر به جذب گردشگر در این حوزه می‌شود. در گردشگری مذهبی هم، به‌همین ترتیب باید بین سازمان حج و زیارت و اوقاف و سازمان گردشگری، همکاری و تعامل وجود داشته باشد و به این ترتیب می‌توان شاهد انواع جدید و پرجاذبه گردشگری، از جمله گردشگری معدن باشیم. اما قدم اول را باید وزارت گردشگری بردارد، زیرا این مجموعه است که باید به‌دنبال تنوع جاذبه‌ها باشد. آنها باید این تنوع را مطرح کنند و با برگزاری جلسات مشترک میان ۲ وزارتخانه، شیوه‌های تحقق گردشگری معدن را با هم هماهنگ کنند.

کجا هستیم؟

در حال حاضر گردشگری معدنی به‌شکل سازمان‌یافته وجود ندارد. ممکن است جایی تصادفی، گردشگری به معدن وارد شود و از آن بازدید کند، اما تا جایی که می‌دانم این شرایط سازماندهی‌شده نیست. در دیگر کشورهای دنیا روی این موضوعات بسیار کار می‌کنند. در زمینه تبلیغات، همراه کردن گردشگر و بردن آنها به معادن، نمونه‌های موفقی وجود دارد،به‌ویژه در کشورهایی که بیشترین معدن را دارند و شیوه‌های استخراج متنوعی دارند. گردشگری معدن زمانی به جایگاه واقعی خود دست پیدا می‌کند که به‌عنوان جاذبه اولیه مطرح شود؛ یعنی سفر از ابتدا و با هدف دیدن معدن، تعریف و انجام شود.

گردشگری معدن چیست؟

آیدین زینال‌زاده ـ معدنکار و کارشناس معدن: گردشگری معدنی، یکی از شاخه‌های ژئوتوریسم و به‌معنی تفرج در یک محیط معدنی است. این شاخه جذابیت زیادی دارد و در بسیاری از کشورهایی که سابقه تاریخی در معدنکاری دارند، رواج پیدا کرده است. قدمت معدنکاری در ایران از بسیاری کشورهای دیگر بیشتر است، علاوه بر این، با داشتن شاخصه‌های اثرگذار بر جذب گردشگر ـ از جمله ۴فصل بودن، طبیعت و چشم‌اندازهای زیبا، ویژگی‌های فرهنگی و قومیتی، آثار باستانی و تاریخی، ویژگی‌های معماری بومی، پدیده‌های زمین‌شناسی و البته وجود معادن متنوع و متعدد و پراکنده در اقصی نقاط ـ ظرفیت بسیار بالایی برای فعالیت در این زمینه دارد، اما تاکنون از این ظرفیت ارزشمند استفاده نشده است.

عکس: آیدا فریدی

> گردشگری معدن زمانی به جایگاه واقعی خود دست پیدا می‌کند که به‌عنوان جاذبه اولیه مطرح شود، یعنی سفر از ابتدا و با هدف دیدن معدن تعریف و انجام شود

چه زمانی ایده شکل گرفت؟

زمستان سال ۸۹ که به‌عنوان مجری طرح ملی گردشگری معدنی انتخاب شدم، گردشگری معدنی موضوعی چندان شناخته‌شده نبود و بسیاری این ایده را به‌تمسخر می‌گرفتند. سازمان وقت میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری هم، دیدگاهی در این‌باره نداشت. تلاش بسیاری کردم تا ارتباطات بیناسازمانی ایجاد شود که به در بسته خورد. در آن زمان گمان می‌کردم که حسب ماده ۱۱۲ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و تبصره ذیل آن وزارت صنعت، معدن و تجارت ـ حداقل تا مراحلی از کار ـ متولی گردشگری معدنی است، هرچند امروز اشخاص حقیقی و حقوقی و نهادهای دولتی و غیردولتی زیادی ادعای تولیت این حوزه را دارند، اما اگر به گفته‌ها و نوشته‌های‌شان مراجعه شود، چیزی جز تکرار بدون اجازه اطلاعات، داده‌ها و محتوای تولیدشده طرح ملی گردشگری معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت نیست و به‌جرات باید گفت هنوز هیچ شخص حقیقی یا حقوقی متولی گردشگری معدنی نیست. هرچند ارگانی که در این زمینه بسیار شکست‌خورده عمل کرده، همچنان خود را متولی این موضوع می‌داند.

چرا و چطور؟

هر معدن فعال یا متروکه، زیرزمینی یا روباز، دورافتاده یا نزدیک؛ اگر شاخصه‌های جذب گردشگر یا ظرفیت فعال‌سازی این شاخصه‌ها را داشته باشد، می‌تواند در معرض دید گردشگران قرار گیرد. معادن بزرگ‌مقیاس فعال به‌دلیل عملیات وسیع معدنی، پیت بزرگ یا فضاهای زیرزمینی عمیق و امن، استفاده از ماشین‌آلات بزرگ‌مقیاس، تامین امنیت گردشگر و... جاذبه بیشتری برای گردشگران دارند.

معدن و مردم

اهمیت گردشگری معدنی از دیدگاه‌های متفاوتی قابل‌بحث و بررسی است. یکی بحث فرهنگ‌سازی و افزایش سرمایه‌های اجتماعی معدنکاری است. بسیاری از مردم نمی‌دانند که از وقتی بیدار می‌شوند تا وقتی که می‌خوابند، مصرف‌کننده چند ده نوع ماده معدنی هستند، اما اگر این حقیقت را بدانند و ببینند که مواد معدنی چطور تولید می‌شود، آن‌وقت بخشی از مشکلات فرهنگی مربوط به فعالیت معدنی در کشور ما حل می‌شود و حتی سرمایه‌گذاری‌های معدنی مناسب‌تری هم انجام خواهد شد. مبحث بسیار مهم دیگر این است که ورودی دانشجویان مهندسی معدن در دانشگاه‌های کشور روزبه‌روز کمتر می‌شود و این زنگ خطری برای صنعت ما است. ممکن است متخصصان کارهای اکتشافی خوبی انجام دهند، ذخیره‌های بزرگی کشف کنند، امکانات روز دنیا وارد کشور شود، اما اگر دیر بجنبیم، شاید دیگر متخصصی نداشته باشیم که از آنها استفاده کند. یکی از عواملی که می‌تواند به ما کمک کند؛ علاقه‌مند کردن جوانان به رشته معدن و توسعه گردشگری معدنی است.

معضل معادن متروکه

یکی از معضلات مهم در حوزه معدن، وجود معادن متروکه است. در کشور ما این‌گونه معادن به‌حال خود رها می‌شود که به‌شکل معضلی زیست‌محیطی درمی‌آیند و یکی از علل اصلی مخالفت با فعالیت‌های جدید معدنی می‌شوند، در صورتی که به‌راحتی می‌توان این تهدید را به فرصت تبدیل کرد. معدن متروکه محلی است که زمانی روی آن سرمایه‌گذاری شده، زیرساخت‌هایش فراهم است، جاده دارد، برق یا سایر حامل‌های انرژی به آنجا رسیده و خلاصه اینکه با صرف هزینه ساختاری ایجاد شده که غیرقابل‌بازگشت است؛ اگر به این پدیده به‌چشم یک فرصت اقتصادی نگاه کنیم، می‌توان با سرمایه‌گذاری مجدد، چراغ آن را دوباره روشن کرد و به مرحله درآمدزایی رساند.

رونق محلی

گردشگری معدنی مثل سایر حوزه‌های گردشگری ـ حتی شاید خیلی بیشتر از آنها ـ بر رونق محلی تاثیر خواهد گذاشت. به‌دلیل طول عمر بالای یک معدن، نقاط جمعیتی اطراف به اقتصاد تک‌محصولی آن معدن وابسته می‌شوند و زندگی‌شان به فعالیت‌های تولیدی آن معدن گره می‌خورد. حال روزی را تصور کنید که آن معدن متروک می‌شود، چه اتفاقی برای آن آدم‌ها می‌افتد؟ اما با احیای معدن، می‌توان جلوی همه این آسیب‌ها را گرفت و حتی ممکن است منطقه ثروتمندتر از قبل شود.

آشتی با محیط زیست

در واقع بازسازی و بازتوانی معدن متروکه، کاهنده آثار مخرب زیست‌محیطی به‌جامانده از معدنکاری قبلی است. البته باید افراد متخصصی در این زمینه وجود داشته باشند که جلوی آسیب‌های زیست‌محیطی را که به‌طورمعمول گردشگران در تمام حوزه‌های گردشگری ایجاد می‌کنند، بگیرند.

مشکلات و موانع

درباره مشکلات و موانع نمی‌خواهم سیاه‌نمایی کنم، اما نخستین و بزرگ‌ترین مشکل این است که هر کسی می‌خواهد این ایده را به‌نام خود تمام کند و به این ترتیب انرژی‌ها گرفته و ساعت‌ها صرف می‌شود، نفرها می‌آیند و می‌روند و به‌نتیجه نمی‌رسیم. موضوع دوم اینکه باید جلسات فراسازمانی تشکیل شود، باید سازمان‌هایی که متولی بخش‌های مختلف گردشگری، معدن و حوزه‌های مرتبط با معدنکاری هستند، جمع شوند و راجع به این مسئله صحبت کنند و تصمیم بگیرند. باید آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌هایی وجود داشته باشد که تشخیص دهند براساس آن یک معدن ظرفیت گردشگری دارد یا ندارد و اگر دارد، به چه شیوه‌ای می‌تواند گردشگرپذیر باشد. معدن پتاس خور و بیابانک بیش از یک دهه است با اطلاع‌رسانی عمومی گردشگرپذیر است. معادن بزرگ‌مقیاس به‌طورمعمول با هماهنگی قبلی پذیرای گردشگران موضوعی (دانشجویان، اصحاب رسانه و...) هستند و برخی معادن نیز به‌صورت خودجوش گردشگرپذیر شده‌اند. به‌تازگی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان زنجان برای معدن سرب و روی انگوران، پروانه بهره‌برداری گردشگری معدنی صادر کرده است. آیا وزارت متبوع در حوزه گردشگری خبر از این اتفاقات دارد یا خیر؟ چه جواب مثبت باشد، چه منفی می‌توان آن را در کشور تعمیم داد؛ چون راهی است که رفته شده و باز هم می‌توان رفت. به‌نظر من هیچ اشکالی ندارد اگر در این مسیر از کشورهای دیگر الگوبگیریم و از مدل آنها استفاده و آن را بومی‌سازی کنیم و نکته آخر اینکه نباید دیگران را رقیب خود بدانیم و راه را بر حضور افراد مطلع داخلی ببندیم.

سخن پایانی

گفته می‌شود که در دنیا سایت‌های متروکه‌ای وجود دارد که به مراکز گردشگری سودآوری تبدیل شده‌اند یا معادنی که همزمان هم گردشگر دارند و هم ماده معدنی استخراج می‌کنند و درآمدشان از حوزه گردشگری معدنی بیشتر از استخراج و فروش مواد معدنی نباشد، کمتر هم نیست؛ پس باید قدم پیش گذاشت و با عزمی ملی این گنجینه مدفون را به‌بهره‌برداری رساند.

دهه آینده کارآیی معادن تغییر می‌کند

مدیرعامل شرکت فولاد غدیرنی ریز گفت: به کارگیری فناوری برای اکتشاف و استخراج مواد اولیه ازمعادن و تامین خوراک، ضرورتی اجتناب ناپذیر برای تحقق تولید ۵۵ میلیون تن فولاد درافق ۱۴۰۴ است و توسعه زیرساخت‌های معدنی و صنعتی نقش اصلی را در تامین مواد اولیه معدنی دارد.

محسن مصطفی پور در گفت‌وگو با فولادبان مهم‌ترین معضل صنعت فولاد را محدودیت منابع اکتشافی دانست و افزود: برای توسعه و گسترش صنعت فولاد کشور باید به سمت اکتشافات و استخراج جدید معادن رفت و انتظار می‌رود نهادهای دولتی از مجموعه فعالیت‌های اکتشافی واحدهای تولیدی حمایت کنند. وی ادامه داد: فراهم نبودن شرایط استفاده از فناوری و زیرساخت‌های مدرن صنعتی برای افزایش تولید وکاهش هزینه‌ها، درحال‌حاضر مهم‌ترین دغدغه واحدهای تولید فولاد است که رشد قیمت‌ها، این شرایط را برای صنعت فولاد دشوارتر کرده است.

مدیرعامل شرکت فولاد غدیرنی ریز گفت: در ۲۰ سال آینده معادن و منابع نفت و انرژی مانند امروز کارکرد خود را ندارند همانطور که ۲۰ سال پیش صنعت دامداری و دامپروری شرایط کاری متفاوتی با الان داشت و اکنون شرایط کاملا تغییر کرده است و چنانچه منابع معدنی و صنعتی موجود به سرمایه تبدیل شوند.

مصطفی‌پور با اشاره به جهش‌های قیمتی و تورمی در سال‌های اخیر افزود: اکنون بسیاری از کشورها برای استخراج معادن از تجهیزات تکنولوژیکی و ماشین‌آلات به روز استفاده می‌کنند اما تنها تجهیزات اکتشافی صنایع معدنی ما نیروی انسانی شاغل و ابزار مکانیکی ساده است.

وی ادامه داد: قطعا ما نیاز به تجهیزات مدرن و جدید از جمله نسل چهارم حمل‌ونقل در بنادر و جاده‌ها داریم ولی یکی از حداقل‌های ما برای توسعه صنعت فولاد، ثبات قیمت‌ها و نوسان‌های یکباره در زیرساخت‌های حمل‌ونقلی و روش‌های بهره‌برداری و استخراج است لذا ضروری است فعالیت‌های اکتشافی معادن براساس دانش نوین صنعتی صورت بپذیرد. این فعال صنعتی تصریح کرد: دانش نوین شامل مطالعات و دستاوردهایی است که باید هرچه سریعتر بستر آن فراهم شود تا این دستاوردها به انضمام دانش فنی وارد کشور شود و به متخصصان این صنعت انتقال داده شود تا صنعت فولاد کشور مسیر تعالی خود را پیدا کند.

مصطفی پور گفت: برای رونق صنعت فولاد کشور همزمان با اکتشافات صنعتی و معدنی، باید ظرفیت تولید و بازارهای صادراتی هم توسعه یابد زیرا رمز اقتصادهای موفق دنیا این است که اغلب هم صادرکننده و هم واردکننده محصولات صنعتی و معدنی هستند.

۱۶ایراد در شیوه‌نامه واردات ماشین‌آلات معدنی

رئیس خانه معدن ایران در نامه‌ای به وزیر صنعت، معدن و تجارت خواستار اصلاح شیوه نامه واردات ماشین‌آلات معدنی به کشور شد. به گزارش بیرونیت، در نامه محمدرضا بهرامن به رضا فاطمی امین آمده است: جناب آقای دکتر فاطمی امین، با وجود موارد طرح شده در جلسات و تنها با گذشت حدود یکماه شاهد ابلاغ شیوه نامه جدید واردات ماشین‌آلات معدنی توسط سرپرست محترم دفتر ماشین‌آلات معدنی و تجهیزات کشاورزی، ساختمانی و معدنی به فعالان معدنی کشور بوده ام. این در حالی است که موارد ذکر شده در شیوه نامه مذکور با آخرین مصوبه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید اختلاف فراوان داشته و عملاً این شیوه نامه، نه تنها گره‌ای از مشکلات خود ساخته قبلی، باز نمی‌کند، بلکه باعث سخت تر شدن اوضاع و تشدید موانع به‌جای تسهیل و رفع موانع خواهد شد. خواهشمند است با توجه به موارد ذکر شده در شیوه نامه مذکور که می‌تواند اثرات منفی عدیده‌ای را در فعالیت‌های معدنی داشته باشد؛ دستور فرمایند نسبت به بررسی موارد ذیل جهت اصلاح، اقدام لازم صورت پذیرد.

۱- عدم رعایت دسته بندی صورت گرفته و مصوب در ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و حذف گروه سوم که تصمیم‌گیری در خصوص ماشین‌آلات آن گروه منوط به تشکیل کارگروه جداگانه‌ای شده بود.

۲- تغییر در مصوبه ابلاغی در خصوص دامپتراک که مجوز ورود برای دامپتراکهای ۱۰۰ تن به بالا صادر شده، درحالی که مصوبه معطوف به آزادسازی ورود دامپتراک ۱۰۰ تن و بیشتر بوده و بین ۳۵ تن و ۱۰۰ تن نیز منوط به تصمیم کارگروه بوده است. این موضوع یعنی عملاً واردات دامپتراک که سهم و اثرگذاری بسیار زیادی در توسعه معدنکاری دارد ممنوع شده است.

۳- پیرامون ماشین‌آلات حفاری نیز مصوبه ستاد تسهیل، آزادسازی کلیه ماشین‌آلات حفاری را با توجه به نیاز بسیار بالا در کل کشور با هدف توسعه اکتشافات معدنی مدنظر داشته است؛ این در حالی است که در شیوه‌نامه ابلاغی، واردات صرفاً ماشین‌آلات حفاری بالای ۶ اینچ آزاد است.

۴- سال ساخت ماشین‌آلات مستعمل باید کمتر از ۱۰ سال باشد که متاسفانه در ابلاغیه مذکور ۵ سال ذکر شده است.

۵- در جلسات مرتبط مقرر شد که به ازاء هر ۵ دستگاه مجوز واردات، یک دستگاه از تولیدکننده داخلی خریداری شود که متاسفانه در ابلاغیه شیوه نامه مذکور مقرر شده به ازاء هر یک دستگاه واردات، یک دستگاه از داخل خریداری شود.

۶-مقرر شده بود که بیل هیدرولیکی با قدرت بیشتر و مساوی ۳۱۷ اسب بخار ذکر شود، اما به اشتباه ۳۵۰ نوشته شده که در شرایط کنونی امکان تولید آن در داخل کشور نیز نیست. مقام محترم عالی وزارت صمت، همانگونه که به خوبی مستحضر هستید، وضعیت استهلاک و سن بالای ناوگان ماشین‌آلات معدنی در شرایط کنونی بدلیل عدم نوسازی به موقع طی سال‌های گذشته آنقدر اسفناک است که به واسطه هرگونه تاخیر در عملیاتی کردن نوسازی ماشین‌آلات معادن کشور شاهد تشدید بیش از پیش در نرخ تمام شده و افزایش مصرف سوخت و در نهایت کاهش تولید خواهیم بود. قطعا تداوم و اجرایی کردن این دستورالعمل موجبات هدررفت منابع، کاهش تولید، کاهش صادرات و بعضاً انسداد و از چرخه تولید خارج شدن برخی از معادن، خصوصا معادن کوچک را در بر خواهد داشت. از آنجایی که خانه معدن ایران در تمامی جلسات تخصصی و جلسات دبیرخانه و جلسات اصلی ستاد تسهیل و رفع موانع تولید همراه با ذینفعان مربوطه در ارتباط با چگونگی تامین ماشین‌آلات مورد نیاز بخش معدن در جهت سیاست‌های توسعه‌ای این بخش کلیدی در اقتصاد کشور حضور داشته، نگرانی خود را نسبت به ابلاغ این شیوه‌نامه رسما اعلام می‌کند.

هیات مدیره خانه معدن ایران پیشاپیش از رهنمودها و دستوری که در این خصوص صادر می‌فرمایند صمیمانه سپاسگزاری می‌کند.

یادداشت

چین همچنان قطب تجارت سنگ‌های طبیعی

سیامک اخطاری
فعال تجاری

نگاهی به میزان واردات و صادرات سنگ طبیعی چین نشان می‌دهد که این کشور همچنان خریدار اصلی این کالا در بازارهای جهانی است، اما اهمیت آن به‌عنوان تامین‌کننده برای کل جهان به مسیر نزولی خود ادامه می‌دهد. براساس آمار انجمن سنگ چین، ارزش واردات بلوک‌های خام چین در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال قبل، ۲۵.۷ درصد افزایش داشته است و به عدد ۳ میلیارد دلار امریکا رسید.

فهرست تامین‌کنندگان بازار چین، تنوع فراوانی دارد و به‌ترتیب ترکیه، هند، ایتالیا، برزیل، ایران، پرتغال و یونان را در آن می‌توان یافت. بر این اساس به‌درستی می‌توان ادعا کرد که چین پس از رکود ناشی از همه‌گیری کووید ۱۹ در سال ۲۰۲۰، کارخانجات فرآوری خود را به‌سرعت راه‌اندازی کرده و ظرفیت آن را به شرایط پیش از رکود بازگردانده است و در ظاهر دیگر هیچ نشانی از مشکلات پیشین در زنجیره تامین وجود ندارد. آمار و ارقام منتشرشده از سوی دیگر کشورها نیز بر نقش بی‌رقیب چین به‌عنوان خریدار اصلی بازارهای جهانی صحه می‌گذارد. هرچند به‌نظر می‌رسد شعار «ساخت چین» تنها در زمینه واردات بلوک‌های خام سرلوحه کار قرار گرفته است و در بخش فرآوری و تولید نهایی بازار سنگ هنوز نتوانسته است پا به پای رقبای خود در بخش سرامیک، سهم قابل‌توجهی از بازار غول‌پیکر این کشور ۱.۴ میلیارد نفری را به‌دست آورد. اما در زمینه صادرات، شرایط به‌گونه دیگری رقم خورده است. آمار منتشرشده از سوی انجمن سنگ چین، افت ۳.۳ درصدی ارزش صادرات را نشان می‌دهد. این کاهش برای سفارشات اروپا به‌میزان ۱۰.۹ درصد، برای کشورهای آسه‌آن ۱۱.۸ و سایر کشورهای آسیایی ۶.۶ درصد بوده است. در سال گذشته، برای منطقه اقتصادی آسیا پس از افزایش شدید و قبل از آن، دوباره منفی ۱۰ درصد ثبت شده بود. البته نباید با این کاهش‌ها گمراه شد، زیرا به‌نظر می‌رسد کاهش صادرات چین برای تامین بازار داخلی و پاسخی است به نیاز رو به رشد طبقه متوسط این کشور. از سوی دیگر به‌نظر می‌رسد باتوجه به ملاحظات زیست‌محیطی، محصولات ارزان‌نرخ چین بیش از پیش بازار صادراتی خود را از دست بدهد، زیرا مشتریان غربی تمایل چندانی به خرید کالاهایی که در فرآیند تولید و حمل آن کربن زیادی منتشر می‌شود، ندارند. اما در میان این اعداد و ارقام، یکی اهمیت بیشتری دارد. ارزش کالای صادراتی چین به امریکا با افزایش ۲۹.۱ درصد به عدد ۱ میلیارد دلار امریکا رسیده است؛ یعنی رقمی بیش از آنچه بسیاری از کشورهای صادرکننده در ترازنامه کلی خود ثبت می‌کنند. این افزایش به‌احتمال قوی پیامد همه‌گیری کووید ۱۹ است و به‌همان اندازه در آمار سال ۲۰۲۱ سایر کشورهای صادرکننده عمده مشهود است. رشد روزافزون تقاضا در بازار سنگ طبیعی در ابتدا از محل ذخایر تامین می‌شد، اما کم‌کم مشخص شد تعداد زیادی از افراد گرفتار در شرایط قرنطینه ـ به‌جای سفر، دید و بازدید، خرید یا صرف پول در رستوران ـ به‌فکر بازسازی و نوسازی خانه‌های خود و استفاده بیشتر از سنگ‌های طبیعی افتاده‌اند. تجربه نشان می‌دهد، چین به‌دلیل استحکام زیرساخت‌ها و رویکرد منطقی در مواجهه با بحران‌های اقتصادی و سیاسی، به‌راحتی می‌تواند امواج جدید پاندمی یا بحران‌های دیگری از این دست را مدیریت کند. به این ترتیب قرار نیست این کشور جایگاه خود را به‌عنوان بزرگ‌ترین واردکننده سنگ‌خام و صادرکننده اصلی محصولات فرآوری‌شده این صنعت از دست بدهد و همچنان قطب تاثیرگذار در تجارت سنگ‌های طبیعی جهان باقی خواهد ماند. کشور ما در تبیین سیاست‌های کلان در توسعه صادرات صنعت سنگ، نیازمند رصد دقیق رخدادهای بین‌المللی بازارهای سنگ جهان است تا بتواند در مقاطع مختلف، نقش خود را متناسب با شرایط ایفا کند. ایران ظرفیت‌های بزرگی برای ورود به بازارهای بین‌المللی دارد که تحقق آن، مستلزم تغییراتی عمیق و زیربنایی در تفکر صادراتی است. تفکر صادراتی، ریسک‌پذیر و سرمایه‌گذاری و حضور در بازارهای هدف، ما را از وابستگی صرف به مشتریان سنگ‌خام رها می‌سازد. امیدواریم با رویکردهای منطقی و با شیب ملایم، شاهد رشد و توسعه صادرات محصولات فرآوری‌شده و پروژه‌محور باشیم.